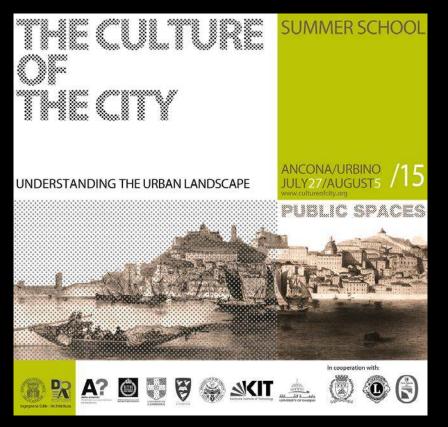

URBAN COMUNICATION FOR A QUALIFIED CULTURAL TOURISM IN HISTORICAL CITIES: EXPERIENCES OF URBAN SIGNAGE

The Culture of the City. Understanding the Urban Landscape

Antonello Alici Università Politecnica delle Marche, Ancona, Italy

Florence, March, 3-4, 2016

education to architecture

instruments for knowledge

hand and eye (drawing – writing – building)

the journey as a tool for education

the culture of the city

historical cities as heritage for a qualified cultural tourism

education to architecture

experience architecture

Instruments for knowledge The Hand and the Eye

Henri Focillon, Éloge de la main, 1943

... lo non separo la mano né dal corpo né dalla mente. Tra la mente e la mano, però, le relazioni non sono quelle, semplici, che intercorrono tra un padrone ubbidito e un docile servitore. La mente fa la mano, la mano fa la mente. Il gesto che non crea, il gesto senza domani provoca e definisce lo stato di coscienza. Il gesto che crea esercita una azione continua sulla vita interiore. ... Educatrice dell'uomo, lo moltiplica nello spazio e nel tempo.

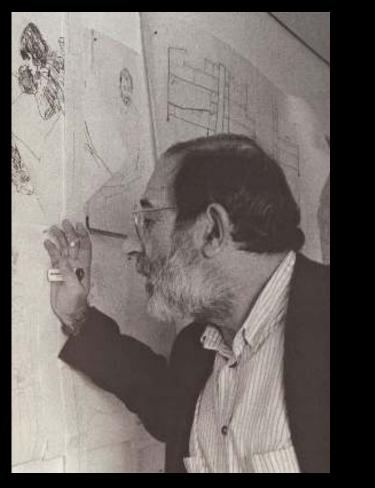
Instruments for knowledge The Hand and the Eye

Juhani Pallasmaa, The Thinking Hand, 2009

Sketching and drawing are spatial and haptic exercises that fuse the external reality of space and matter, and the internal reality of perception, thought and mental imagery into singular and dialectic entities.

As I sketch a contour of an object, human figure or landscape, I actually touch and feel the surface of the subject of my attention, and unconsciously I sense and internalise its character ...

Alvaro Siza

Roma Piazza San Pietro, 1980

No drawing gives me so much pleasure as the travel drawings . Traveling is a trial by fire, individual or collective Each of us forget to start a bag full of worries, hassles, stress, boredom, preconceptions

At the same time, we lose a little world of comfort and the perfect charm of the routine.

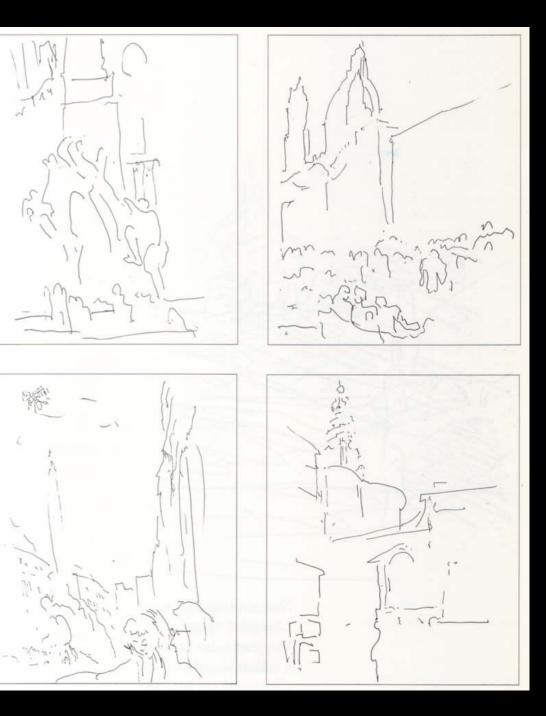
Travelers, intimates or strangers, are divided into two types: admirable and unbearable.

What's better than sitting at an outdoor table, in Rome, in the late afternoon, enjoying the anonymity and a drink from the extravagant color - monuments of sights to see and laziness advancing smoothly?

Suddenly the pencil or the bic begin to attach images, faces in the foreground, sketched profiles or special lighting, hands that draw them.

Traits first timid, imprisoned, inaccurate, and therefore stubbornly analytical for a moment dizzily final, free up to drunkenness; then gradually tired and irrelevant. In the space of a real Journey's eyes, and through their minds, acquire unsuspected capacity.

We learn immeasurably; what we learn resurfaces, dissolved in the sections that trace then.

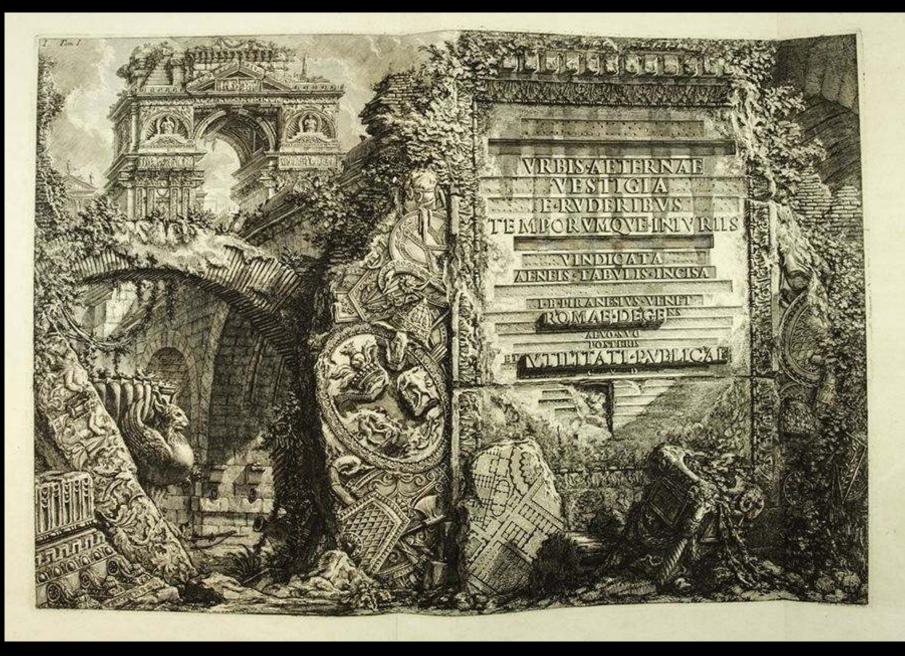

The journey

The tradition of the Grand Tour

Giovan Battista Piranesi (Mogliano, Venice 1720-Rome 1778)

The Antiquities of Rome, 1756

Piazza del Popolo

A VVISO AL LETTORE

BENCHE i porti della Pianta grande di Roma debbane informe tut a unuesi affine di averta tutta distesa dinanzi agli occhi, come lo oliono divere tutte le Carte Geografiche, pur se ad alcuno piacesse findi lenare a suisa di libro porche potra for uso deal India di anna Pianta, si dee avvertire che è neceliario di trovare, prima uti Indice altibetico il nome di quella Fabbrica, o Luogo, che sicerse vodere qual sia il numero con cui è indicato ne teoli, indi lo stamanero si rivovi nell'altro India numerico e in tal duisa si sapra in pate Rione sia descritto e ricercando nel medesimo Rione il numero sia apprima rivorato si veteri il Luogo o Fabbrica che si bramara Nella cina in solono fosilo contrasconati i Rioni, ed ciendo alcuni descritti indicato nella in può fogli, si sono indicati a lato del nome di ciadi ante sia fosilo nell'altro indicato del ciendo alcuni descritti in sol fosilo, altri un può fogli, si sono indicati a lato del nome di ciato sono di chi, qua fogli un cui si comprende qualche parte del Rione stepio e una de quali soni di numero rivevato della Fabbrica oli cono de fi cone stepio e una de quali soni di numero rivevato della Fabbrica colo del nome di ciasti di cone di chi si comprende qualche parte del Rione stepio e

RIONI DI ROMA

RIGNE I	MONTL AL Fenlie	14	15	16	20	21	12	27 28
11	TREVI	20	21	20	27			1
III	COLONNA	10	20	25	28	27		
11	CAMPO MARZO	14	26	24				
V	PONTE	18	247	24	25			
14	PARIONE	18	24					
VII	REGOLA	18	20					
VIII	S EUSTACHIO	-19						
18	TIGNA	4						
X	CAMFITELLI	6	9	24	25	24		
XI	& ANGELO	19				-		
XII	RIPA	5	đ-	8	25	22	20	
XIII	TRASTEVERE	12	15	18	147	24		
XIV	EORGO	29	24					

NUOVA PIANTA DI ROMA DATA IN LUCE DA GIAMBATTISTA NOLLI L'ANNO M DCC XLVIII

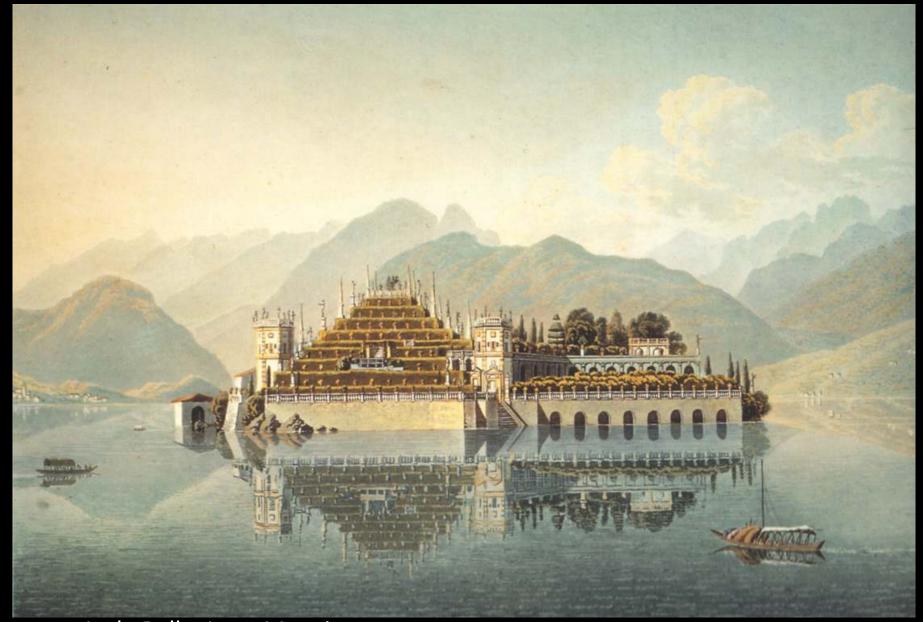

Travels to Italy

John Evelyn, 1646: The travel through Sempione "we climbed up once again between cliffs strange, terrible and scary, covered with pine trees and inhabited only by bears, wolves, chamois; you could not see anything ahead a shot gun, and the horizon was closed by rocks and mountains, whose snow-capped peaks seemed to reach the heavens ... this is really terrible and you need to have a surefootedness and a calm head to climb these cliffs

Turin, The old bridge on the Po river

Isola Bella, Lago Maggiore

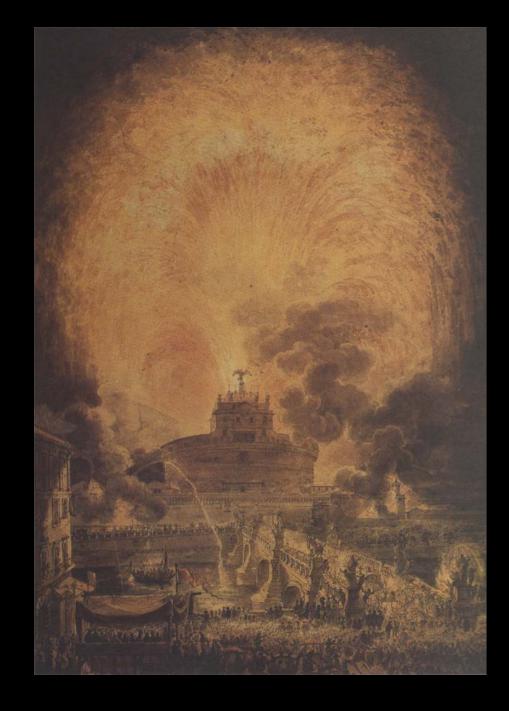

Florence, Piazza della Signoria

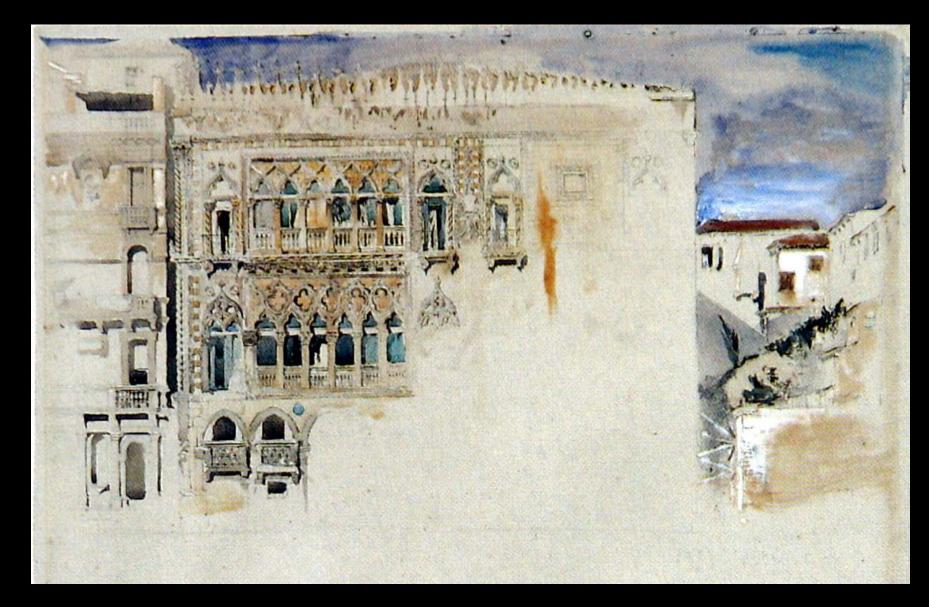

Siena, Palio, 1739

Rome, Louis-Jean Desprez, Castel Sant'Angelo

John Ruskin (1819-1900) Travels to Italy

Venice, 1835

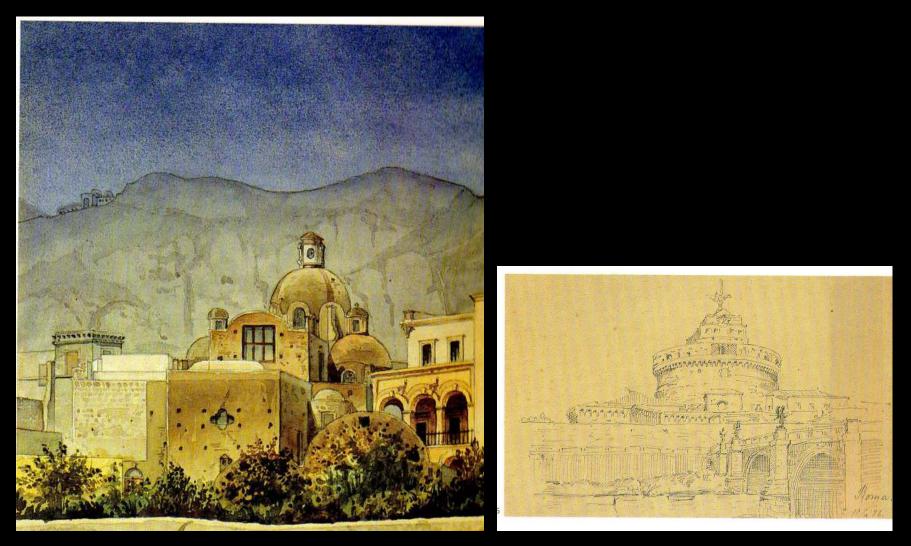
Florence

New Itineraries in the travesl to Italy

Jérôme Küttner, Ponte Cestio, Roma

Theodor Decker, Capri, 1870 K.A. Wrede, Castel S. Angelo, 1886

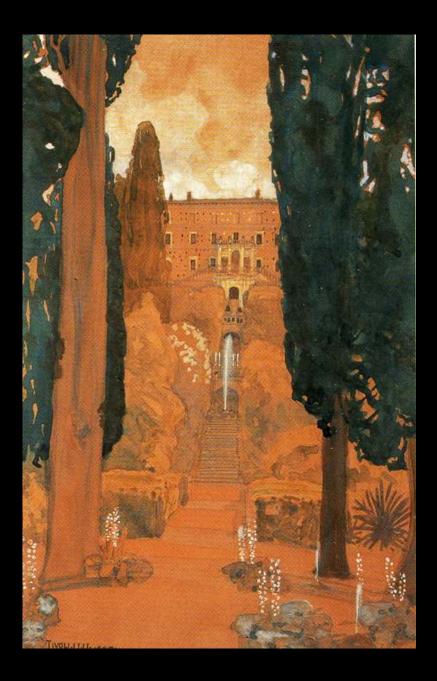
Ragnar Östberg

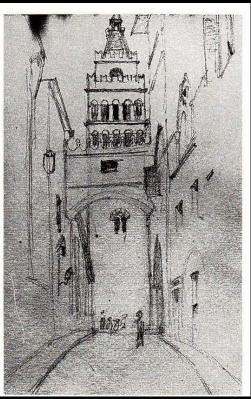
Assisi, 1897

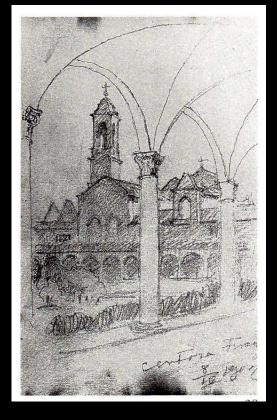
Perugia, Oratorio S. Bernardino

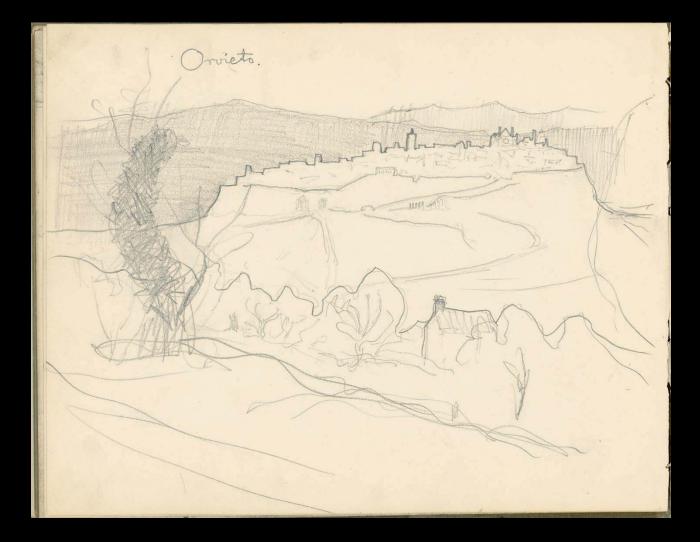

Armas Lindgren, Travel to Italy, 1902

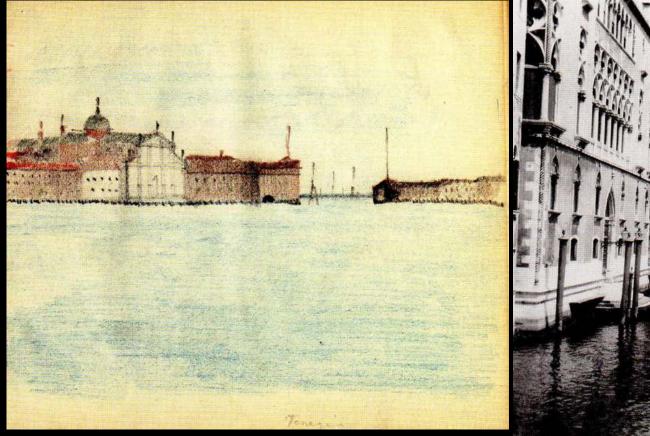
Armas Lindgren

Erik Gunnar Asplund (1885-1940)

Travels to Italy (1913-1914; 1921)

Byckan 12a bod cury of a 5 kesitien i brod arets wy , 1.10 pr, mit he mit. E. Ì ward bottoms. the and slugeyplagging , bugen liter à knopper (shulplend), quid (20) undersita pi lijalkan avaita un S. appollinare nuova. Sichel styrere in S, a in Cl. 4.2 4.5 at and success Sund Valler and 235 0.85 10.72 Yalo an tyse and to the the top vegier pubate 6.4 D D 27 Koret utomordentlest reht Soler. heer : malning Taket has syntig NOTA THAN THE WELT TO VI guid blar gind tabistol : merfolrunt 8:0 trimflage-Par stolame ligg - tax med Esar & suella i por deson tegel undersiden (nioj. ligen battere on ark asence mit rite - Wight oreligt) 2.95 En tardig o orhyldis kyster - hen vachmente i Ramana Ravenna J. Smai

Aino Marsio, Venezia, 1921

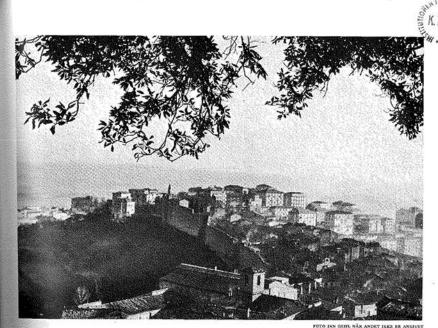

The new tradition of the travel to Italy: the culture of the Italian cities

1965

Ingrid and Jan Gehl received from the Ny Carlsberg Fondets the "Romerstipendium"

Torve og pladse, Arkitekten, no. 16, 1966

Middelalderbyen var opbygget som en organisk celle, med vægge, masse og kerne. Borgerens univers var på én gang afgrænset af bymuren og forankrel til bjens centrum, torvet. (Perugia).

Torve og pladser

Af arkitekt Jan Gehl i samarbejde med cand. psych. Ingrid Gehl

Studium over anvendelsen af torve og pladser i Sydeuropa, udført i 1965 med støtte fra Ny Carlsbergfondets "Romerstipendium".

Så langt tilbage byer kendes i europæisk historie, kendrs også udsparinger i bymassen til at betjene de sumiundsfunktioner, der kræver et stort samlet arcal for at komme til udfoldelse, og de tanker, der fordrer store rum for at komme til udftryk.

Terver og byen hænger uløseligt sammen. Netop hærvet adskiller byen sig fra ansamlingen af boliger, se forudsætningerne for et byliv skabes. "Det er det iviliærede menneskes fornemste kendetegn, at det har hært sig at leve, i bogstaveligste forstand, på tortet, "(Hughes & Lamborn, 1923).

Tauranus skriver i det II. årh. e. k., at "en by uden fentige bygninger og torve ikke er værdig til sit taum, og i alt, hvad der i øvrigt er skrevet om byer s bybygning fra Vitruv til Camillo Sitte, behandles sevet som et af byens væsentligste elementer. Når vunmet fra oldtiden til vore dage har kunnet ind-

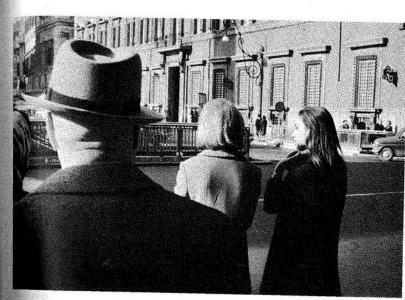
tage en så central plads i bevidstheden hos både bybyggere og borgere, hænger det sammen med de særlige egenskaber, som netop dette rum besidder.

I kraft af sin størrelse kan torvet rumme en række vigtige arealkrævende byfunktioner (marked, møder etc.), og det kan rumme mange forskellige funktioner side om side. På torvet kan der foregå mere, end der kan noget andet sted i byen, og her kan man på én gang overse et stort areal med de funktioner og de mennesker, der findes dér.

Intet sted i byen kan borgeren se og opleve så meget, som han kan på torvet. Det er måske den væsentligste årsag til, at torvet igennem tiderne har været foretrukket som opholdssted.

Foruden disse funktionelle egenskaber kan torvet byde på en række emotionelle oplevelser, oplevelser man kan få, selv om man færdes helt alene i rummet.

Mennesker i byer, Arkitekten, no. 21, 1966

Fø de arkelie berger består byens tillokkelse ikke blot i den store koncentration af sereierfunktioner, men også i det store opbud of mennesker og dermad saligbude for at jå tilfredstillet en række af de behov, der har at gøre med den enkelses forhold til andre mennesker. (Rom)

Mennesker i byer

Af arkitekt Jan Gehl i samarbejde med cand. psych. Ingrid Gehl

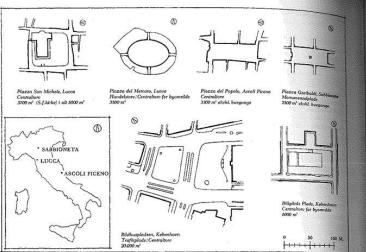
Sudis over anvendelsen af byrum, udført i 1965 med støtte fra Ny Carlsbergfondets "Romerstipendium". I fortsættelse af ankim i ARRITEKTEN nr. 16/1966 redegøres i dette nummer for centraltorvets anvendelse og de fysiske forudsætninger for stædden. En afsiluttende artikel i ARKITEKTEN nr. 23/1966 vil behandle en række eksempler på torve.

Mentalhygiejniske byfunktioner

B zidre italienske bykort skildres byen ofte som bybern oplever den med en klar adskillelse mellem imae og offentlige arealer. Huse og haver er skraimae og offentlige arealer. Huse og haver er skraimet, men gader, torve og det indvendige af offentte bygninger, kirker og buegange fremtræder hvide. Frænslilingsmåden fortæller noget væsentligt om in vikelighed, borgerne møder. For ham er byen ike m ausmiling af huse, men snarere et system af småge tigengelige rum mellem husene og i husene. Bren e dér, hvor alle har lov at komme.

hene "by" danner for hver enkelt borger rammen en betragtelig del af den daglige tilværelse. Alle, se væste til de ældste, færdes i byen, hvor en lang ne mionelle handlinger kan forklare deres tilstedesine nien dog at give et blot nogenlunde dækkende forskeligt billede af de aktiviteter, der kan iagttages.

Det er muligt at registrere, hvilke grupper der færdes i byen, hvor i byen de færdes, samt hvilke handlinger de udfører, og et langt stykke vej vil det iagttagne adfærdsmønster forekomme rationelt og forståeligt. Folk går til deres arbejde, går på indkøb, fodrer duer, børnene leger osv., men et forsøg på for eksempel at karakterisere aktiviteterne på en strøggade alene som indkøbsture vil forekomme indlysende utilstrækkeligt og understrege, at de rationelle forklaringer kun rækker til at afdække en overfladestruktur. Endnu tydeligere træder disse vanskeligheder frem ved forsøget på at skildre torverummenes anvendelse. I en tidligere artikel er skildret de fire typer torverum, der kan påvises både her i landet og ude omkring i Europa. Der er monumentalpladser med smukke bygninger, handelstorve med boder og butikker, tra-

Når de italienske byrum nu som før fungerer så overbevisende, kan det bl.a. forklares ved, at de er egnede til at huse mentalbygivjniske byfucktioner. Sue-relserne er rimelige, attraktionerne talrige. Kravne til aktivitet, klimaprotektion, trafikbeskyttelse og østetisk kvalitet er tilgodeset, og der er gode maligked for at stå, gå, sidde og se i rummene.

Fire italienske torve

Af arkitekt Jan Gehl i samarbejde med cand. psych. Ingrid Gehl

Studier over anvendelsen af byrum udført i 1965 med støtte fra Ny Carlsberg fondets "Romerstipendium". Sammendrag fra studierapport "Centraltorve". Tidligere artikler i ARKITEKTEN nr. 16/1966 og nr. 21/1966.

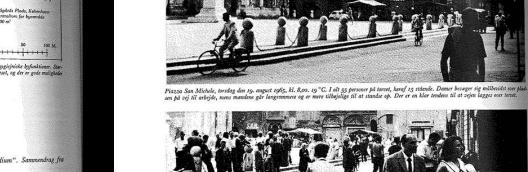
Den mest overraskende iagttagelse, der i dag kan gøres i Italiens byer, er måske, at bycentre og bytorve fremviser en tilsvneladende usvækket aktivitet. Bilisme, TV og underholdningsindustri, der her er lige så godt med som i de øvrige industrisamfund, har ikke overflødiggjort byen, tværtimod ser det ud til, at øget fritid og større købekraft har stimuleret de traditionelle byaktiviteter. Byerne er stadig væk i brug, men hvor det tidligere var en nødvendighed for borgerne at søge til torvs for at spørge nyt og holde kontakt med omverdenen, har byaktiviteterne i dag mere karakter af forlystelse, et værdifuldt supplement til de øvrige adspredelsesmuligheder.

Klimaet nævnes som en af forudsætningerne for det høje aktivitetsniveau i de italienske byer, men har dog ikke så stor indflydelse, som det umiddelbart var at teterne mærkbart i byer med en god tradition og gode anvendelse. 474

byrum. Interessant er det også at se, at mens klimafaktorerne ikke ændrer sig fra den ene italienske by til den næste, så gør byaktiviteterne det.

Nabobyer kan fremvise endog meget store forskelle i aktivitetsniveau, der meget ofte vil kunne henføres til forskelle i byudformningen. Stor aktivitet finder man i byer med trafikfri gader og velegnede byrum, mens aktiviteten svinder ind i byer uden disse faciliteter. Også i Italien kan borgerne være heldige at bo i en god by, eller uheldige at bo i en dårlig.

Mulighederne for at færdes i byen bliver udnyttet, hvor de findes, fordi der er behov for dem. Noget tilsvarende synes at gælde her i landet, hvor byaktiviteterne kulminerer i de tre-fire byer, hvor de mentalhygiejniske byfunktioner gennem planlægning har fået rimelige udfoldelsesmuligheder. Her som i Italien vente. En smule kulde synes ikke at dæmpe aktivi- spores en nøje sammenhæng mellem udformning og

sen på vej til arbejde, mens mandene går langsommere og er mere tilbøjelige til at standse op. Der er en klar tendens til at vejen lagges over tanet

Kl. 11.30. 27 °G. I alt 166 personer, heref 72 stående. Formiddagens højdepunkt inden siettaen. Mange mend er i løbet af formiddagen kommet ned po tørret og står nu omkring pullerterne og snakker. En overvojende del af de gående er kvinder på indkøbstur.

Kl.19,00. 24 °C. I alt 262 personer, heraf 133 stående. Dagens højdepankt. Fra hele byen er mødre kommet hen til torvet for at lade deres børn bes f³⁴ fødgengerarealet, og på korebanen har aftenpromenaden nået sin kulmination. Torvet er i disse timer lukket for kørende trafik. 476

Fire Italienske Torve, Arkitekten, no. 23, 1966

URBAN COMUNICATION FOR A QUALIFIED CULTURAL TOURISM IN HISTORICAL CITIES: EXPERIENCES OF URBAN SIGNAGE

Ingen stiller sig på åben gode eller i åbre ræn, medmindre der er en kondert enledning til det. Søkstederse sølges i nærheden af foreder, invester elle andre menntler. Here det er vilstrekkeligt mange værønsker, er rænenet ikke langere åbest. (Søndag, Piazza del Popolo, Azeeli Pierro)

At stå

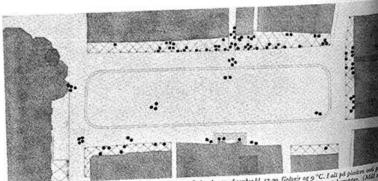
Handlingen at stå giver en meget ukompliceret og uforpligtende mulighed for at opholde sig i byen. Man kommer gående, standser op og kan fortsætte, hvornår det skal være.

De steder, der vælges, når man skal stå i byen, svarer i princippet ganske nøje til de ståsteder, man udsøger sig inden døre i stuen, i føyeren og restauranten.

På åben gade eller midt i et rum standser man op, hvis der er god grund til det, hvis der indtræffer noget, man vil se på, eller hvis man moder nogen, man skal tale med, men uden en sådan konkret anledning stiller man sig ikke op her. Skal man stå, udsøger man

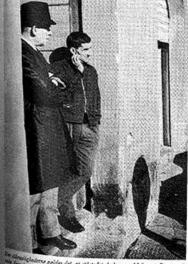
sig hellere de områder, hvor ståstedet er motiveret og defineret, og sådanne finder man ved facaderne, ved inventaret og i ovrigt ved alt opretstående i byras rum: søjler, lygtepæle, trafikskilte, barnevogne, cykler, parkerede koretøjer osv.

Soger man fysisk støtte, er det indlysende, at ram må finde noget at bene sig til, men mere interessan er det at se, at også mennesker, der ikke har støtte behov, placerer sig lige i nærheden af faste støtte punkter. Her kan man nemlig stå, uden at det på nogen måde virker påfaldende, man bevarer anonymiteten, men er ikke alene.

Regulerning af stemde persone på Piazza del Popola i Asult Piceno fradeg den 20. desember kl. 17.50. Galegir og 9 °C. I alt på picata nor be hengt 201 stelende. De stelende ses longs facadorne, under burgagene og her tær embring sejlenes. I det åbes nan utdette samtalegrøger. Jørd rek

Des haltmarke burgung fremkyder en god mulighed for at vere til stede i runnet på en villfordig og tilde påtrengende måde. Her i haltmarket eller ved ogkne er men nærverende og dog udøsfor, men kan se olt, hend der foregår, men er elle delsis skjult. De mådleledarlige burgonge besidder en rakke metallypgiviske kvaliteter, der somer under spere tidere byre, lette, ngörlass heledage. (Asvoli Pieros)

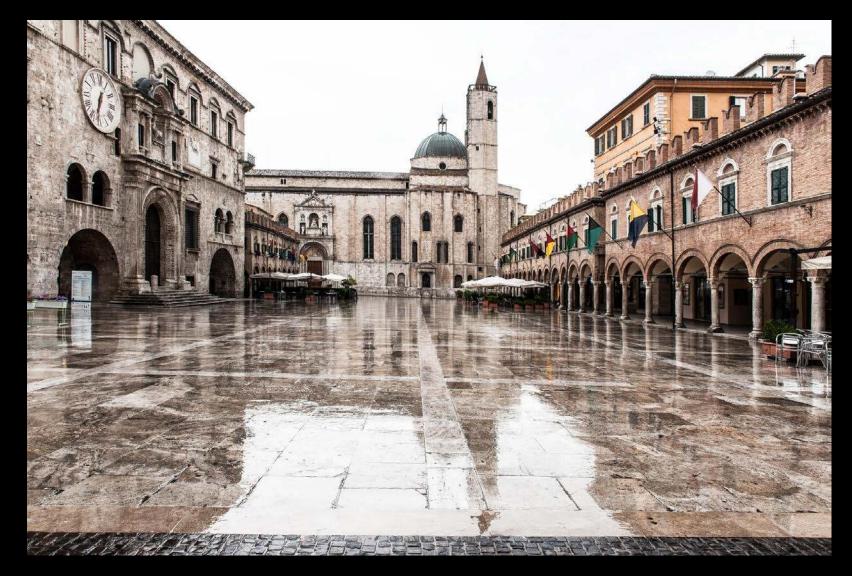
ande giver langt bedre multghaler for at stå end den gister. (Lauca)

Alle, der fördes alene i byen, er henvist til at segt støtte for tilstedeverviten under den ene eller den anden form. (Siena)

437

436

URBAN COMUNICATION FOR A QUALIFIED CULTURAL TOURISM IN HISTORICAL CITIES: EXPERIENCES OF URBAN SIGNAGE

Le Piazze d'Italia, Arkitekten , 1966 piazza del Popolo, Ascoli Piceno

Jan Gehl Livet mellem husene

Udeaktiviteter og udemiljøer

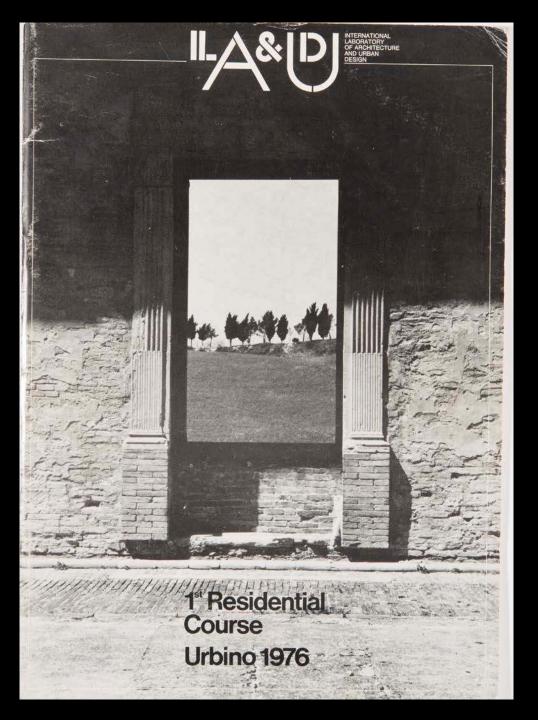
6. udgess

Giancarlo De Carlo

ILAUD International Laboratory of Architecture and Urban Design

Workshops – the city as a tool for education

Faculty of Architecture, Helsinki and Pescara International Workshop, Corfinio (L'Aquila), 1994

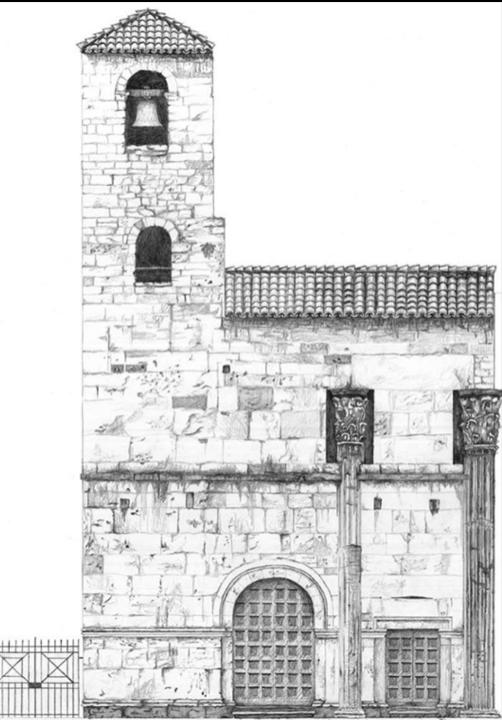

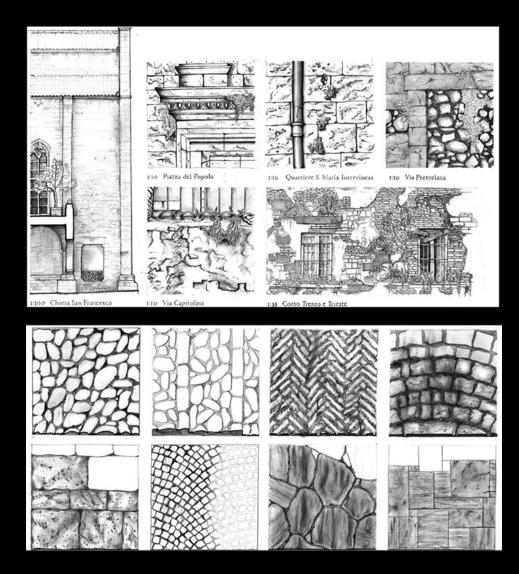
CORFINIO LARGO LAMBERTO facade research 1/50 (original 1/25) Kalja Huovinen / HUT 1994 Faculty of Architecture, Helsinki Faculty of Engineering, Ancona Faculty of Architecture, Ascoli Piceno

Ascoli Piceno, 1999

ASCOLI PICENO CHIESA DI S. GREGORIO MAGNO north facade 1/100 (original 1/50), Sisko Hovila / HUT 2004

ICOMOS – CIAV VERNACULAR DOCUMENTATION CAMPS

FINLAND SWEDEN ESTONIA PORTUGAL ROMANIA THAILAND EMIRATES

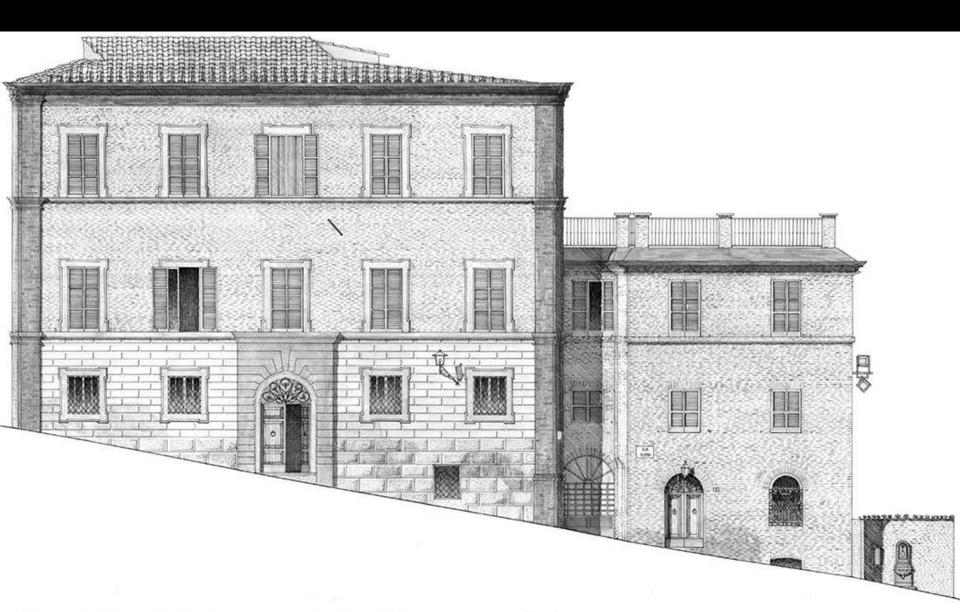

ITALIA 2015 - AMANDOLA THAILANDIA 2015 – CONGRESSO ICOMOS, BANGKOK

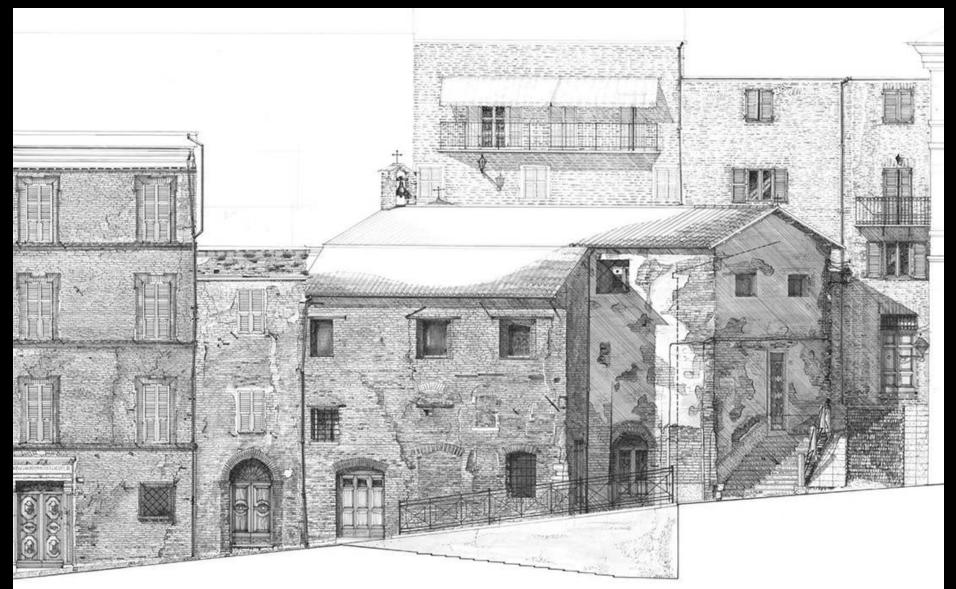
ITALIAN VERNADOC 2015 Amandola

Site plan of documenting work in Centro Storico by Xing Xiaomeng

ITALIAN VERNADOC 2015 Amandola

Palazzo Conte Gallo by Enrica Pieragostini

ITALIAN VERNADOC 2015 Amandola

Palazzo Cruciani Fabozzi and Church of San Tommasso by Nathatai Chansen

The culture of the city

historical cities as heritage for a qualified cultural tourism

Lewis Mumford, *The Culture of Cities*, 1938 (1946)

The city, as one finds it in the history, is the point of maximum concentration for the power and culture of a community.

- Cities are a product of the earth.
- Cities are a product of time.

Cities arise out of man's social needs and multiply both their modes and their methods of expression.

The city is a fact of nature But it is also a conscious work of art.

Università Politecnica delle Marche, Ancona

Aalto University, Helsinki

SUMMER SCHOOL The Culture of City

Taccuino di viaggio Travel book

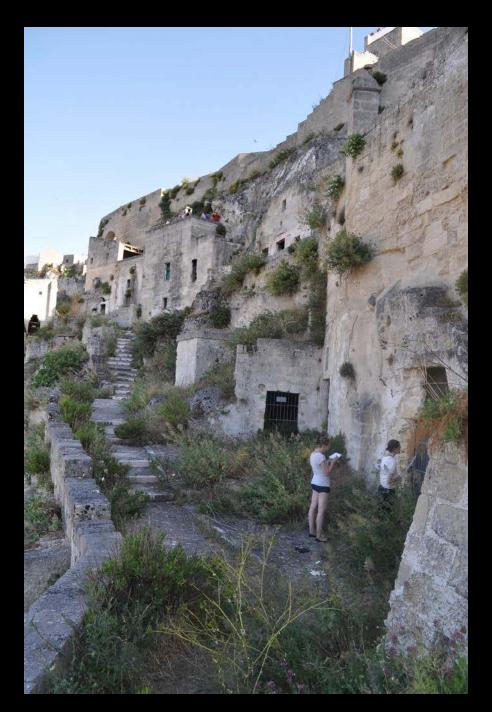
MATERA ABITARE NEI SASSI LIVING IN THE SASSI 11-18 June 2012

Patrimonio vernacolare e città storica: Matera e Rauma Vernacular Heritage and the historical city: Matera and Rauma

Area 2_Chiesa rupestre di S.Lucia alle malve Chiesa di S. Pietro Caveoso

Area 1_Chiese rupestri Madonna dell'Idris e S. Giovanni in Monterrone

30 Giugno 2014

Ancona

Ancona – Urbino, June / July 2014

le cit understanding the urban landscape

C1111

summer school

The waterfront of Ancona Layers and strategies

CAMBRIDGE

ure

LIVERPOO

Monday 30th June 2014 Facoltà di Economia "Giorgio Fuà" Aula 1

To perceive a city Gertrud Olsson, Royal Institute of Technology, Stockholm

Predeveloping the GDansk Shipyards Henry Posner, University of Cambridge

Ancona, historical layers Antonello Alici, Università Politecnica delle Marche, Ancona

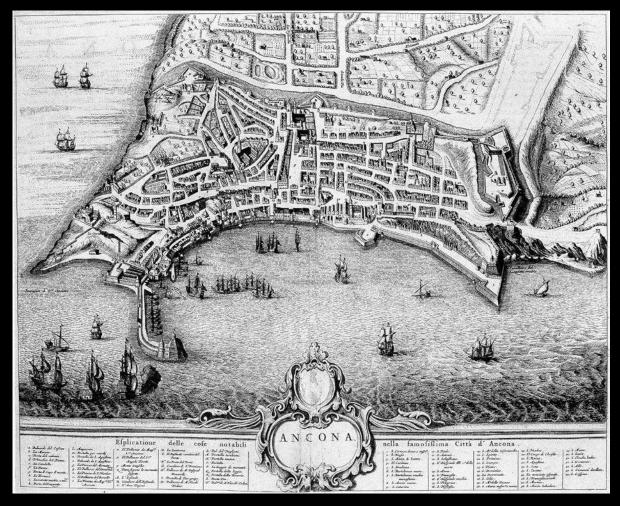
The waterfront of Ancona. Students of the Master diploma Laboratory, Università Politecnica delle Marche, Ancona

discussion

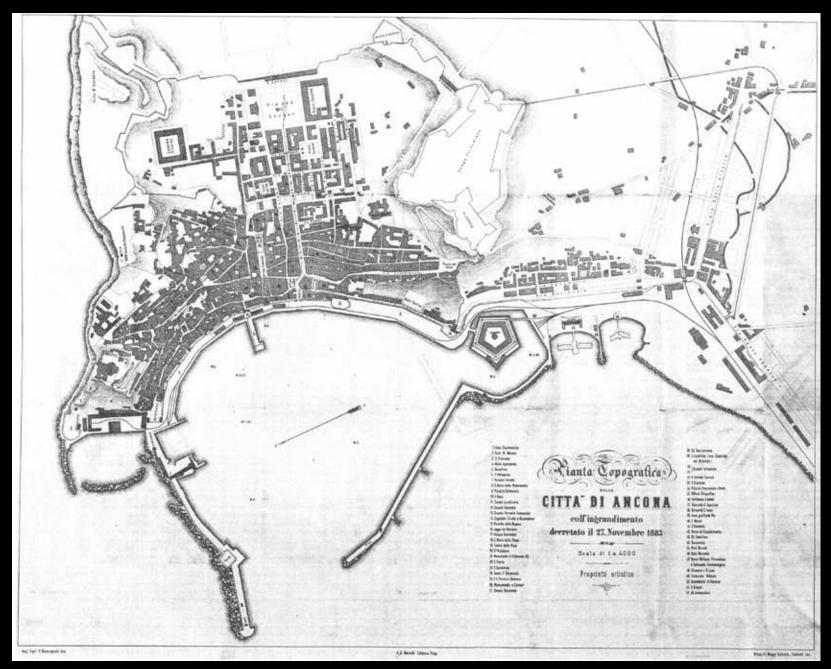
In collaboration with:

-The Engeneering Sciences Doctoral School, Curriculum "Environmental Heritage and Sustainable Changes" -Uniadrion - Università dell'Adriatico e dello Ionio

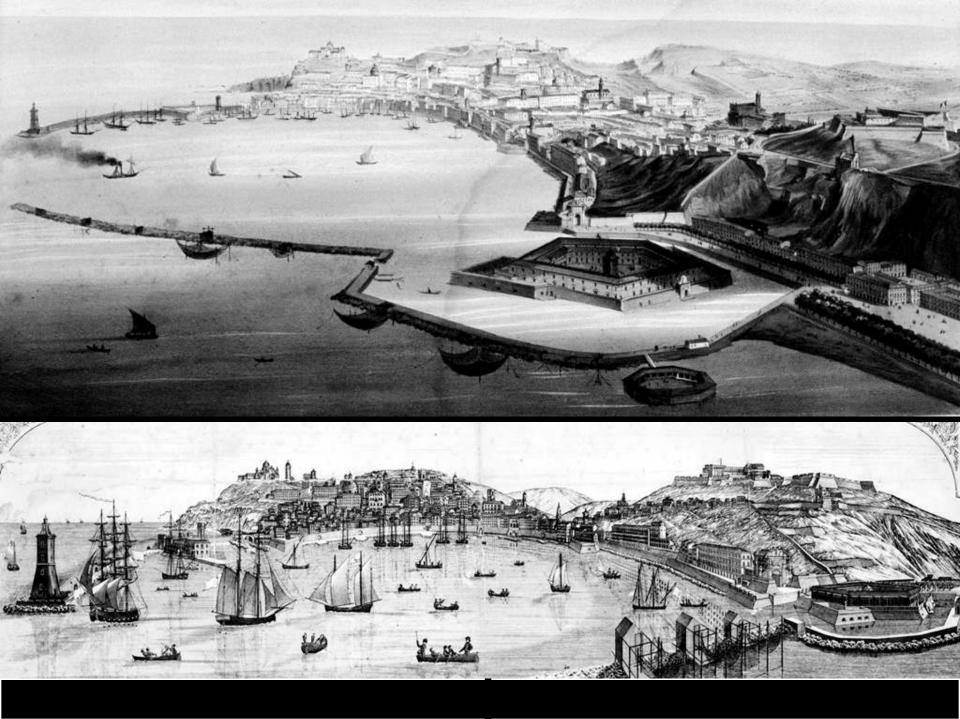

Willem Joan Blaeu 1663

Ancona 1883

Area 1_Trajan area

Historical Harbour

Monumental Arches

Shipyards and docklands

Visual connection with the Romanesque Cathedral

VaFlaminia

Area 2_City Gate from the harbour

The Historical Centre

The Square System

Area 3_Lazzaretto / Fish - Market

Sangallo's fortress

Vanvitelli's Lazzaretto

The Fish area

ViaiFlaminia

UNDERSTANDING THE URBAN LANDSCAPE

ANCONA/URBINO

101Y27/A1

UGUST5

Ingegneria Edile - Architettura

LIVERBOXX

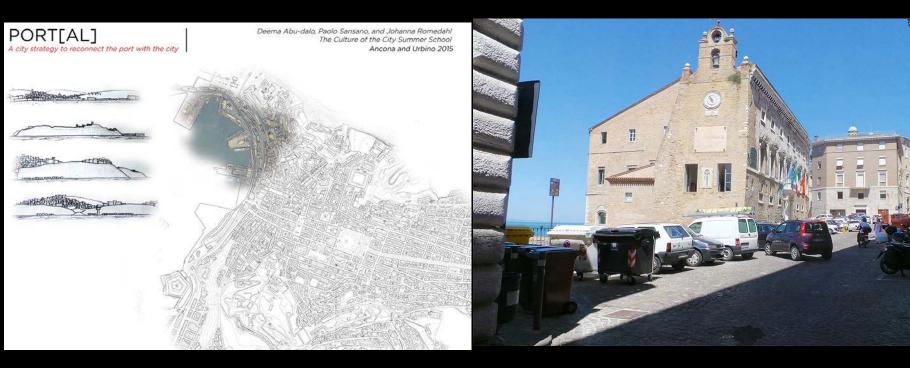

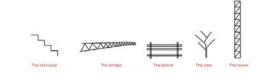

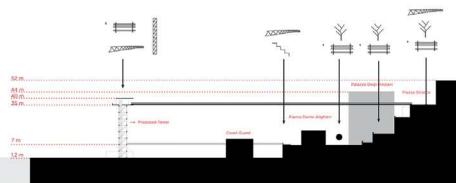

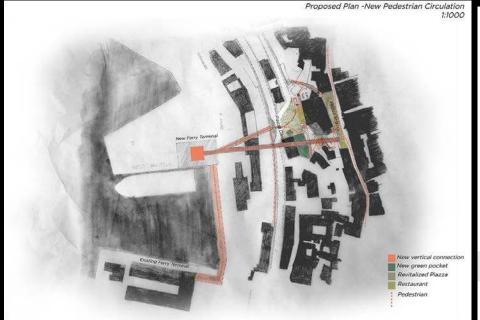

5 Levels of intervention

Group 2 – Area B

The Culture of the City

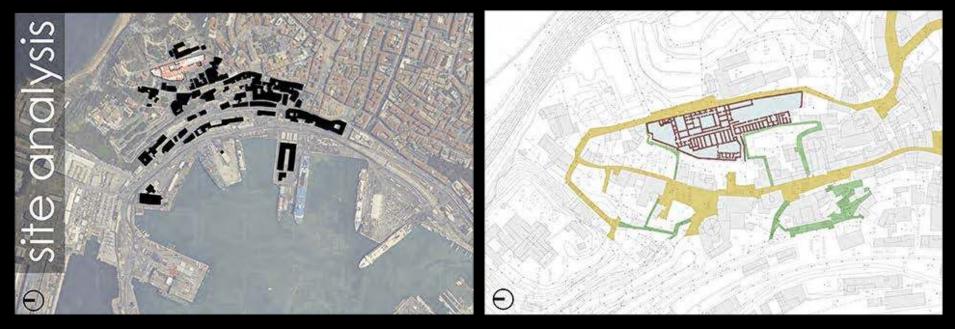
[summer school] 2015

Arvid JANSSON

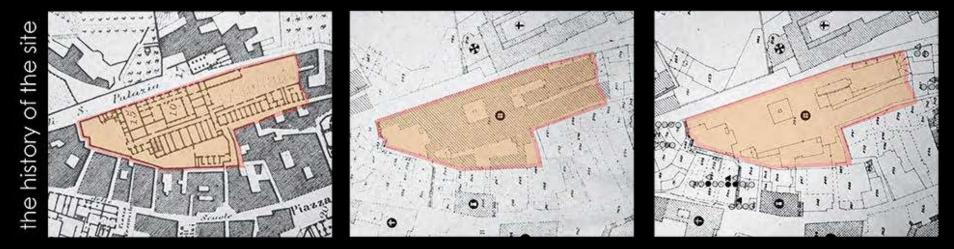
Marco CAMILLETTI

Parmis NADALI

The Culture of the City [summer school] 2015

Findings and research on this existing site suggest that the site had been a prison before it was demolished by the bombs during the war in early 20th century.

Marco CAMILLETTI

Parmis NADALI

The Culture of the City

[summer school] 2015

The culture of the city . Understanding the urban landscape $${\tt Summer\ school}$$. Ancona 2015

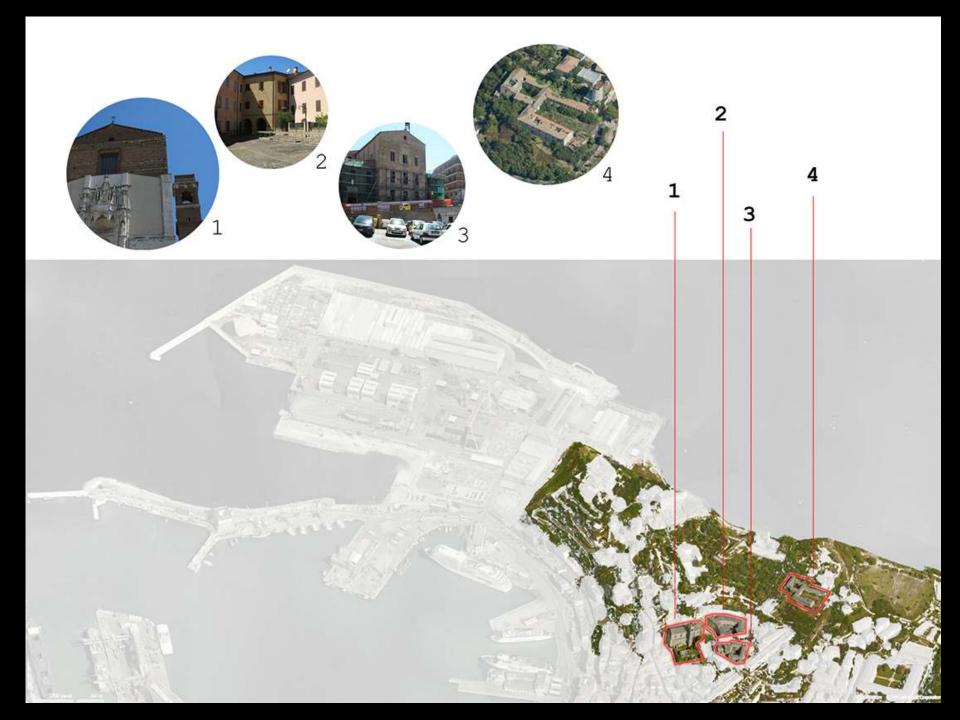
Varpu Baraev . Adriana Bernieri . Miriam Bodino . Marica Castigliano . Michela Galassi . Beth Watson

Group 3-4

THE SECRET GARDEN

framing the view

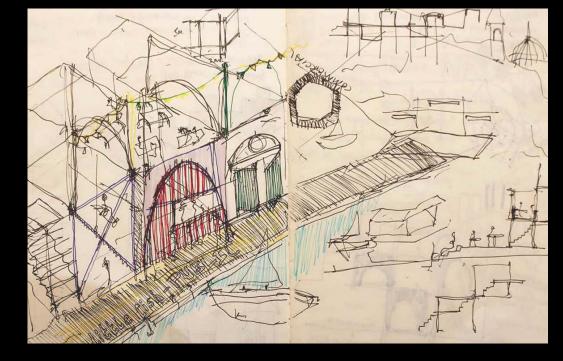

Group 5-6 Area C

Group 7 – Area D

LA CITTA' DEI BAMBINI area d

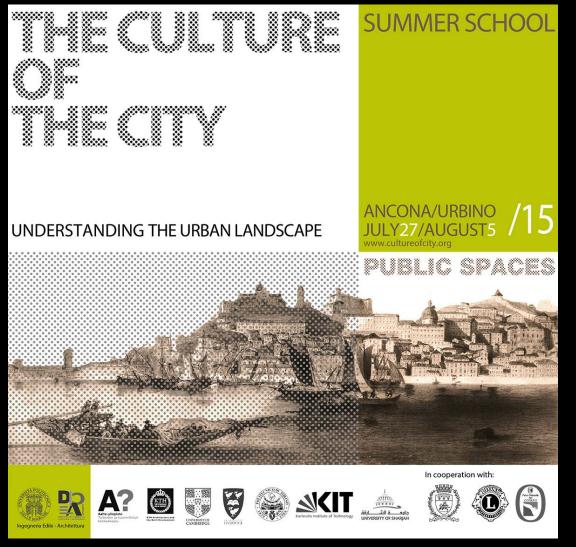

URBINO

Summer School 2016 Ancona – Terni June, 4-15, 2016

www.cultureofcity.org